

Lokal læreplan i samfunnsfag 9 trinn

Lærebok: Matrix

Antall uker	Tema: <i>Kart - Europa</i>	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff. s. 5 – 16 mattebok om målestokk
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Lese, tolke og bruke papirbaserte og digitale kart, målestokk og kartteikn. Lokalisere og dokumentere oversikt over geografiske hovedtrekk i verda og samanlikne ulike land og regionar		
Læringsmål	Kunne lese og forstå et kart. Kunne forstå målestokk(matte) Kunne navn på land og hovedsteder, fjellkjeder, havområder, innsjøer, elver og øyer i Europa og plassere disse på kartet. Sammenligne noen land i Europa		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Prøve Muntlig framføring: et selvvalgt land i Europa			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan plassere de fleste land på kartet. Kan navnet på hovedstedene. Kan store elver, fjellkjeder, øyer, havområder og innsjøer.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan et utvalg av det som kreves på høy grad av måloppn.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan noen land og hovedsteder.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker 2 + 1	Tema: <i>Den urolige lufta</i> <i>Klima</i>	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff. s. 20 – 49 s. 52 - 73
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Gjere greie for indre og ytre krefter på jorda, rørsler i luftmassane, krinsløpet til vatnet, ver klima og vegetasjon og drøfte samanhengar mellom natur og samfunn.		
Læringsmål	Lære hva vind er. Hvordan oppstår lavtrykk. Hvordan oppstår høytrykk. Lære ulike skytyper, hvordan de oppstår og hva fører med seg. Lære om frontnedbør, orografisk nedbør og bygenedbør. Hvorfor ekstremvær oppstår og hvor i verden er det mest av det.		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) prøver			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Forstå hva vind er, lavtrykk, høytrykk, vindretning, hvorfor det regner, snør, forklare ulike skyer orografisknedbør, polarfront, ekstremvær.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan det som kreves for høy grad av måloppnåelse, men forstår ikke sammenhenger.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan litt om (forklarer enkelt om) vind, regn. Kan si noe om ulike skyer, hvorfor ekstremvær oppstår.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: 1. verdenskrig	Læringsstrategi Strukturerte tankekart Rød tråd	Lærebok. Annet lærestoff. s. 16 – 36 Film: Slaget ved passendale
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Drøfte årsaker til og verknader av sentrale internasjonale konflikter på 1900 – og 2000- tallet		
Læringsmål	Lære om årsaker til 1. verdenskrig. Kunne forklare: skyttergravskrig, versaillestrakaten, folkeforbundet. Lære hva krigen fikk å si for samfunnet		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Studiearbeid prøve			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan årsakene til 1. vk. Og vet rekkefølgen av årsaker. Kan forskjellen på hva som medvirkende og utløsende faktorer. Forklare hvorfor skyttergravskrigen var meningsløs. Forklare versaillestraktaen, og hvilken virkning den fikk. Forklare folkeforbundet. Kan si noe om hvorfor krigen fikk betydning for ettertiden.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan forklare, men kan ikke se sammenheng mellom de ulike faktorene. Forklare skyttergravskrigen. Forklare versaillestraktaen og folkeforbundet. Kan si noe om hva krigen fik, å si for ettertiden		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan noen årsaker til 1. vk. Vet hva skyttergravskrigen er. Vet litt om versaillestraktaen og folkeforbundet. Kan si litt om hvordan samfunnet ble til etter krigen		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Den russiske revolusjon	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff. s. 40-55
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar		
Læringsmål	Kunne drøfte årsaker til den russiske revolusjonen. Kunne reflektere over om og hvorfor slike revolusjoner kunne skjedd i dag. Vite hva en kommunist og en sosialdemokrat mener og står for. Vite noe om : Marx, Lenin og Stalin		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Forklare hvorfor det ble revolusjon i Russland og kunne reflektere over dette. Vet hva en kommunist og sosialdemokrat mener. Kan si noe om Marx, Lenin og Stalin.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Forklare hvorfor det ble revolusjon i Russland. Kan si noe om Marx, Lenin og stalin.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan noe årsaker til at det ble revolusjon i Russland.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Velstand og verdenskrise	Læringsstrategi Lapp i hatt	Lærebok. Annet lærestoff. s.64 – 68 s.78 – 81
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Drøfte viktige omveltingar i samfunnet i nyare tid, og reflektere over korleis dagens samfunn opnar for nye omveltingar.		
Læringsmål	Lære om velstanden på 20-tallet og den økonomiske krise som fulgte. Kunne drøfte og reflektere over krisen og nyere økonomiske kriser i verden. Lære hva liberalismen står for. Lære om president Roosevelt og New Deal.		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Prøve muntlig vurdering etter prøven			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse		Forstå hvorfor det var gode tider på 20tallet. Kan forklare hva som var årsaken til at det ble økonomisk krise i USA og i resten av verden. Kan drøfte og reflektere over krisen på 20- tallet og nyere tider. Kan forklare om forholdet i Norge. Forstå hva liberalisme er. Kan si noe om Franklin D. Roosevelt og vet hva New Deal er.	
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse		Forstår hvorfor det var gode tider på 20tallet. Forklare delvis årsakene til krisen. Vet litt om forholdene i Norge. Kan si noe om Roosevelt, forklare New Deal	
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse		Kan si litt om hvorfor det var gode tider på 20tallet. Kan noe om krakket på børsen. Vet hva New Deal er.	
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker 8	Tema: All makt tilføreren Krigen som nådde alle	Læringsstrategi Tankekart Tospalte om ismer Do a tell – back Besøk av lokalhistoriker Bok: biografi	Lærebok. Annet lærestoff. s.82-105 s.106-140 Serien ”Band of brothers” Filmer: Gutten med den stripete pyjamasen, La vita e bella, Sarahs nøkkel
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Drøfte årsaker til og verknader av sentrale internasjonale konflikter på 1900- og 2000- tallet. Drøfte ideal om menneskeverd, diskriminering og utvikling av rasisme i eit historisk og notidig perspektiv. Skape forteljingar om menneske fra ulike samfunn i fortid og notid og vise korleis		
Læringsmål	Lære om Hitler og hans bakgrunn/syn. Lære hva nazisme/fascisme er. Drøfte og reflektere hvorfor Hitler og nazistene kom til makten. Lære om dette: Årsaker til 2. verdenskrig Tysklands fremmarsj. De allierte Aksemaktene Atombomben Holocaust Norge under 2.vk Sokndal under 2.vk		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Foredrag muntlig vurdering			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kunne presentere personen Hitler. Kan drøfte hvorfor Hitler og nazistene fikk så stor makt. Vet hva nazisme er. Kan årsaker ril 2.vk, hvordan Tyskland okkuperte land. Vet hvem som var på lag og virkning den fikk. Forklare folkeforbundet. Kan si noe om hvorfor krigen fikk betydning for ettertiden.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan presentere Hitler. Vet noe om nazismen. Kan noen av årsakene til 2.vk. Vet hvem som var på lag. Kan noe om holocaust. Kan noe om krigen i Norge og i Sokndal. Vet ettertiden		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan litt om Hitler. Vet det mest sentrale i nazismen. Vet noe om hvorfor det ble krig. Kan litt om Jødeforfølgelsen. Kan noe om krigen.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Foredrag	Læringsstrategi Finn stoff på nett. Kilde kritikk	Lærebok. Annet lærestoff.
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Bruk samfunsfaglege omgrep i fagsamtalar og presentasjonar med ulike digitale verktøy og byggje vidare på bidrag frå andre.		
Læringsmål	Velge en hendelse eller en person fra 2.verdenskrig. Lag en presentasjon.		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) Egenvurdering og kameratvurdering			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan finne stoff på nett og i bøker og gjøre det til sitt eget.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Kan finne stoff på nett og i bøker. Er litt for bundet til manuset.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Kan finne noe stoff på nett, skriver mye av.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Menneskerettigheter Kultur og mangfold	Læringsstrategi Tankekart	Lærebok. Annet lærestoff. s. 4 - 33 s. 66 – 93
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Gjere greie for hovudprinsippa i FN pakta, FNs menneskerettserklæring og sentrale FN-konvensjonar. Mellom anna ILO-konvensjonene om urfolkets rettar, vise korleis dei kjem til syne i lovgjeving, og drøfte konsekvensar av brot på menneskerettar. Gjere greie for omgrepa haldningar, fordommar og rasisme og vurdere korleis haldningar kan bli påverka, og korleis den einskilde og samfunnet kan motarbeide fordommar og rasisme. Gje døme på og diskutere kulturelle variasjonar og drøfte moglegheiter og utfordringar i fleirkulturelle samfunn		
Læringsmål	Kunne om ulike rettigheter Kunne forklare disse begrepene: • Ytringsfrihet • Religionsfrihet • Demokrati og diktatur • Den gylne regel Kunne drøfte konsekvenser av brudd på menneskerettigheter. Kunne forklare ordet diskriminering og kunne drøfte ulike fordommer ved innvandring og utfordringer i et flerkulturelt samfunn.		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan gjøre rede for ulike rettigheter, bl.a. ytringsfrihet og religionsfrihet og religionsfrihet. Si noe om hvorfor dette er viktig. Kunne forskjellen på demokrati og diktatur. Vet hva som kan bli konsekvensen av brudd på m.h. rettigheter. Gjøre greie for ulike syn på innvandring.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Vet hva ytringsfrihet og religionsfrihet er. Kan forskjellen på demokrati og diktatur. Kan si noe om hva brudd på mh, rett kan føre til. Vet litt om ulike syn på innvandring.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Vet hva ytringsfrihet og religionsfrihet er. Vet hva demokrati er. Vet hva diktatur er. Vet noe om straff ved brudd på hm, rett.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Lov og rett	Læringsstrategi Rollespill Tospalte Lapp i hatt	Lærebok. Annet lærestoff. s. 34 - 65
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Gje døme på korleis eit lovbrøt er behandla, diskutere årsaker til og følgjer av kriminalitet og forklare korleis rettstaten fungerer.		
Læringsmål	Forstå årsaker til kriminalitet og sammenheng mellom kriminalitet og straff. Kunne Forklare disse begrepene: Forliksråd/konfliktråd og kriminell lavalder		
Vurdering og egenvurdering: (VFL) prøve Muntlig vurdering			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan forklare begrepene. Forstå hvorfor kriminalitet kan oppstå, og hva slags straff som gis. Kunne forskjell på tingrett, lagmannsrett og høyesterett og vet hvilke saker som blir behandlet hvor.		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Forklare begrepene. Forstå hvorfor kriminalitet kan oppstå, og kan litt om straff. Kan forskjell på de ulike rettstansene.		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Forklare begrepene. Kan si litt om ulike typer kriminalitet.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			

Antall uker	Tema: Rus	Læringsstrategi	Lærebok. Annet lærestoff. s. 94 - 133
Kompetansemål (direkte fra læreplanen)	Beskrive utvikling og konsekvensar av tobakk – og rusmiddelbruk i Noreg og diskutere haldningar til rusmiddel		
Læringsmål	Kunne beskrive utviklingen av tobakk- og rusmidler i Norge. Kunne konsekvenser ved bruk av rusmidler. Kunne diskutere holdninger til for eksempel alkoholbruk. Kunne forklare disse begrepene betyr: Avhold Måtehold Avhengig		
Vurdering og egenvurdering: (VFL)			
Vurderingskriterier. Høy grad av måloppnåelse	Kan beskrive utviklingen av rusmiddelindustrien i Norge. Kan beskrive konsekvenser av bruken. Forstå forskjellen på avhold, måtehold og avhengig i forhold til rusmidler. Kunne diskutere saklig		
Vurderingskriterier. Middels grad av måloppnåelse	Forstå forskjell på avhold, måtehold og avhengighet. Diskutere, men ikke alltid saklig		
Vurderingskriterier. Lav grad av måloppnåelse	Forstå forskjell på avhold, måtehold og avhengighet. Diskutere ikke.		
Fra bibliotekplan			
Fra IKT plan			